

تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری در سازمان بیمه مرکزی

مهدی سیاهوشی

کارشناسی حسابداری، واحد رودبار، دانشگاه آزاد اسلامی، رودبار، ایران.

Siahvoshimehdi10@gmail.com

چکیده

این پژوهش، با هدف بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری در سازمان بیمه مرکزی با بهره‌گیری از متدولوژی تحلیل آماری، در محیط SPSS انجام شد. جامعه مورد مطالعه این پژوهش را می‌توان به دو گروه کلی شامل: گروه اول دربرگیرنده اساتید صاحب نظر، گروه دوم دربرگیرنده متخصصان حسابداری و IT و مدیران مالی و یا سمت‌های مشابه در سازمان بیمه مرکزی، دسته‌بندی نمود. حجم نمونه این پژوهش برابر است با ۹۶ نفر از خبرگان در دسترس که با ترکیبی از دو روش نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند (قضوتی) و نمونه‌گیری گلوله برفی، در فاصله زمانی تابستان ۱۴۰۰ گردآوری شدند. از آنجایی که علامت ضریب همبستگی، شیب خط رگرسیون است، بین مراحل فرآیند حسابداری (X2) و اجزای سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری رابطه مثبت و کاملاً معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰٫۹۱۳، محاسبه شده است. از طرفی، بین مراحل فرآیند حسابداری و ویژگی‌های فرآیند حسابداری رابطه مثبت و کاملاً معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰٫۸۳۶، محاسبه گردید. بین متغیرهای حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4) و اجزای سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری نیز رابطه مثبت و کاملاً معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰٫۸۳۸، محاسبه شده است.

واژگان کلیدی: فرآیند حسابداری، سیستم‌های اطلاعات حسابداری، بیمه مرکزی.

مقدمه

سیستم‌های اطلاعات حسابداری یکی از شاخه‌های علم حسابداری می‌باشد که در آن هر گونه اطلاعات مرتبط با هزینه‌های صورت گرفته در یک سازمان و محاسبه بهای تمام شده خدمات و محصولات آن بررسی و ثبت گردیده و یک مدیر موفق با تحلیل گزارشات مربوطه راهکارهایی برای مدیریت هزینه و کم نمودن آن ارائه می‌دهد (مرادی، ۱۳۹۹). سیستم اطلاعات حسابداری به دنبال شناسایی و ثبت کلیه هزینه‌ها و درآمدها بر اساس تحقق و تحمل آن‌ها می‌باشد تا از طریق آن بتوان به شکل هدفمند به محاسبه بهای تمام شده خدمات در سازمان‌های دولتی پرداخت (راغب، ۱۳۹۹). از جهتی دیگر، علم حسابداری، از طریق تهیه گزارش‌های مالی، اطلاعات لازم را درباره واحدهای اقتصادی در اختیار اشخاص ذینفع، ذیعلاقه و ذیحق قرار می‌دهد. این اشخاص شامل مدیران، صاحبان سرمایه، اعتبار دهندگان، سازمان‌های مالی و اقتصادی دولت و از این قبیل هستند (آساتینی و همکاران، ۲۰۱۹). سیستم حسابداری دیجیتال ۱ به‌عنوان یکی از وجوه مدرن دانش حسابداری در دنیا مطرح بوده و حسابداران با عنایت به آن به تدوین صورت‌های مالی مبادرت می‌کنند.

¹ Digital Accounting System

لذا، تردیدی نیست که سیستم حسابداری دیجیتال و ابعاد مختلف آن باید مورد توجه و دقت نظر جدی جامعه علمی و دانشگاهی کشورها قرار گیرد (کنودسن، ۲۰۲۰).

در واقع مسائل این پژوهش را می‌توان پیچیدگی و ابهام تصمیم‌گیران و مدیران سازمان‌های دولتی کشور بر اثر ترکیب روش‌های مختلف تحلیل ویژگی‌های فرآیند حسابداری، مراحل فرآیند حسابداری، اجزای AIS، حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی، و مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری، در سازمان‌های دولتی کشور بیان نمود. در حقیقت، نیاز به بکارگیری متدولوژی تحلیل آماری در افزایش اعتماد و اطمینان در تصمیم‌گیری، و همچنین مسئله نیاز به تخصص چندگانه از طریق به‌کاربردن همزمان اطلاعات متخصصین حوزه‌های مختلف برای حل مسائل سیستم‌های اطلاعات حسابداری، بیان نمود. درحقیقت، مهم‌ترین هدف پژوهش حاضر، بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری می‌باشد.

مبانی نظری پژوهش

طبق بیانیه اساسی تئوری حسابداری: حسابداری عبارت است از فرآیند شناسایی، اندازه‌گیری و ثبت و گزارشگری اطلاعات اقتصادی برای تصمیم‌گیری‌های آگاهانه به وسیله استفاده‌کنندگان آن اطلاعات. بیانیه در تشریح این تعریف آورده است که بر اساس دیدگاهی جامع، اطلاعات حسابداری را می‌توان اطلاعات اقتصادی تلقی کرد. در حقیقت، ویژگی‌های فرآیند حسابداری طبق جدول ۱ آورده شده است (آلسندرا، ۲۰۲۰):

جدول (۱): ویژگی‌های فرآیند حسابداری

معادل انگلیسی ویژگی‌های فرآیند حسابداری	ویژگی‌های فرآیند حسابداری
Frequency of Accounting Process	تکرار فرآیند حسابداری
Human Asset Specificity of Accounting Process.	دارایی انسانی در فرآیند حسابداری
Uncertainty of Accounting Process	عدم قطعیت فرآیند حسابداری
Information Intensity of Accounting Process	حجم اطلاعات در فرآیند حسابداری
Need For Customer Contact of Accounting Process	تماس با مشتری در فرآیند حسابداری

اطلاعات مربوط به معاملات روزمره، اساس تهیه گزارش‌های مالی را تشکیل می‌دهد. در واحدهای بازرگانی، فعالیت‌هایی نظیر خرید و فروش کالا، خرید ماشین‌آلات و پرداخت هزینه‌های جاری مانند اجاره، حقوق، بهای آب و برق از جمله معاملات روزمره است. در حقیقت، سیستم حسابداری باید بطور منظم تمام اطلاعات مالی مربوط به یک موسسه را اندازه‌گیری، ثبت، طبقه‌بندی و آثار اقتصادی آن را در صورت‌های مالی تلخیص کند. فرآیند حسابداری شامل یک سری مراحل پیاپی است که در هر دوره مالی تکرار می‌شود. این مراحل پیاپی را معمولاً چرخه حسابداری، دوره عمل حسابداری و یا دوره پردازش اطلاعات حسابداری گویند. در مراحل در چرخه حسابداری، امکان ترکیب و تلخیص معاملات و عملیات مالی را در دو گزارش مختصر و موجز یعنی ترازنامه و سود و زیان فراهم می‌کند. از تعریف فرآیند حسابداری بر می‌آید که دارای پنج مرحله به صورت جدول ۲ باشد:

جدول (۲): مراحل فرآیند حسابداری

در یک سیستم حسابداری باید امکان جمع‌آوری اطلاعات مربوط به معاملات و عملیات مالی جهت ثبت در دفاتر وجود داشته باشد. این اطلاعات از روی اسناد و مدارک اولیه مربوط به معاملات و عملیات مالی جمع‌آوری می‌شود. غالب رویدادهای مالی از معاملات بین موسسه با اشخاص دیگر ناشی می‌شود که اطلاعات مربوط به آن در اسناد و مدارک مثبت‌ه نظیر فاکتور خرید و فاکتور فروش منعکس است. برخی دیگر از رویدادهای مالی از عملیات داخلی یک سازمان ناشی و اطلاعات مربوط به آن در اسناد و مدارک	ثبت فعالیت‌های مالی
--	---------------------

داخلی مانند کاربرد تحویل کالا از انبار و اسناد مربوط به اصلاح حساب‌ها، درج می‌شود.	
اسناد و مدارک اولیه مربوط به معاملات و عملیات مالی اهمیت زیادی دارند چون: اطلاعات لازم را برای تجزیه و تحلیل معاملات و عملیات مالی و ثبت در دفتر روزنامه فراهم می‌کنند. مدارک عینی هستند که امکان اثبات معاملات و عملیات مالی را در آینده فراهم می‌کنند. از این رو این گونه اسناد و مدارک برای مراجعات و رسیدگی‌های بعدی بایگانی و نگهداری می‌شوند.	طبقه‌بندی اقلام ثبت شده
این تجزیه و تحلیل بر اساس اطلاعات منعکس در اسناد و مدارک اولیه صورت می‌گیرد. در این مرحله به منظور انعکاس معاملات و عملیات مالی در دفتر روزنامه باید تصمیم‌گیری شود که چه حساب یا حساب‌هایی بدهکار و چه حساب یا حساب‌هایی بستانکار می‌شوند.	تلیخیص اقلام
در این مرحله، اطلاعات منعکس در اسناد و مدارک مربوط به معاملات و عملیات مالی بر حسب تأثیری که بر معادله حسابداری (معادله تراز نامه) دارند تجزیه و تحلیل و سپس در دفتر روزنامه ثبت می‌شوند. در تاریخ ثبت معاملات و عملیات مالی، در ستون عطف دفتر روزنامه چیزی نوشته نمی‌شود. بلکه هنگامی که اقلام بدهکار و بستانکار به حساب‌های مربوط در دفتر کل انتقال می‌یابد، همزمان شماره این حساب‌ها در ستون عطف دفتر روزنامه و شماره صفحه دفتر روزنامه در ستون عطف دفتر کل نوشته می‌شود.	ارائه گزارشات مالی
پس از ثبت اولیه معاملات و عملیات مالی در دفتر روزنامه مرحله بعدی که طی یک دوره مالی انجام می‌شود، انتقال اطلاعات به دفتر کل است. انتقال مبالغ از دفتر روزنامه به دفتر کل به طبقه بندی اطلاعات در حساب‌ها منجر می‌شود که مطابق طبقه بندی اطلاعات در صورت‌های مالی است.	تفسیر نتایج حاصله از بررسی اقلام خلاصه شده
در هر موسسه، تجزیه و تحلیل معاملات و نوشتن دفتر روزنامه معمولاً بر اساس فهرست حساب‌های دفتر کل انجام می‌شود. فهرست حساب‌ها شامل عنوان و شماره تمام حساب‌های دفتر کل است.	ثبت فعالیت‌های مالی

در حقیقت، جذابیت‌های جاری مربوط به انقلاب دیجیتال را با مفاهیم فرهنگی ادغام می‌کنند که با تکامل حسابداری مدیریتی به‌عنوان یک عملکرد درگیر در تولید دانش برای تصمیم‌گیری، همبستگی دارد. در تشریح شباهت‌ها و تفاوت‌های تولید اطلاعات حسابداری مدیریتی از فرهنگ‌های صوتی به فرهنگ‌های دیجیتال، استدلال می‌شود که در حالی که تأثیرات انقلاب دیجیتال بر روی حسابداری مدیریتی و تصمیم‌گیری هنوز واضح نیست. آگاه شدن از این امکان ناپذیری یا ممکن نبودن، اولین گام برای برگرداندن خرد به فرآیندهای تصمیم‌گیری و تبدیل دوباره حسابداری مدیریتی به یک فرآیند مرکزی در عرصه سازمانی، محسوب می‌شود. سیستم حسابداری دیجیتالی یعنی بررسی دوره‌های تحول فناوری‌های جدید، نقش سیستم‌های خبره دانش بنیان را در وظائف کارکنان و تأثیر آن‌ها بر روند عملیاتی قدرت تکنیک‌های حسابداری و حسابرسی مورد کنکاش قرار می‌دهد. در حقیقت سیستم حسابداری دیجیتالی، با تجزیه و تحلیل تحولات جاری از قبیل گزارشگری مالی دیجیتالی ساختار یافته بر پایه XBRL، سیستم‌های دانش بنیان و هوش مصنوعی و دفتر کل توزیع شده بر پایه بلاک چین، نقش سیاست‌های پیشرفته هوشمند را در مدیریت فرآیندها توضیح داده و زوایای همکاری بین انسان و ماشین را با تقسیم فعالیت‌ها بین آن‌ها، اجرایی می‌شود (حزبوی و همکاران، ۱۳۹۸).

در حقیقت، یک سیستم اطلاعات حسابداری، به‌عنوان یک سیستم جزء از سیستم کل موسسه بوده و تمام سیستم‌ها تحت تأثیر متقابل عوامل محیطی از قبیل عوامل اقتصادی، اجتماعی و ... قرار دارد. از جهتی دیگر، مدیریت مدرن نیاز به اهداف جدید از اطلاعات حسابداری مدیریت دارد تا به مدیران در تجزیه و تحلیل راهبردی کمک کند. برای اطمینان از سودمندی اطلاعات حسابداری مدیریت در فرآیند مدیریتی سازمان، لازم است اطلاعات حسابداری مدیریت به اهداف و راهبرد سازمان در دراز مدت نزدیک شود. به طور سنتی، راهبردها آینده نگرند، تصمیم‌گیری‌های طولانی مدت نیازمند مرور کلی سازمان می‌باشد در حالیکه حسابداری گذشته نگر است، و برای کسب اهداف کوتاه مدت برنامه‌ریزی شده است. از جهتی دیگر، اطلاعات مالی و حسابداری موجود در بازار سرمایه بر چگونگی تفسیر سرمایه‌گذاران و واکنش آن‌ها نسبت به اطلاعات مالی افشاء شده توسط سازمان‌ها تأثیر با اهمیتی می‌گذارد و بر میزان توانایی مدیریت در تأثیرگذاری بر بازار از طریق گزارش گری مالی دست‌کاری شده نیز اثرگذار است و همچنین نگهداشت وجه نقد اشاره بر

درصد کاهش هزینه تامین مالی داشته که می‌تواند میزان مدیریت سود را تحت تأثیر قرار دهد (آهارونی و بارنیوا، ۲۰۰۴). در ادبیات مالی، اطلاعات حسابداری از جمله مهم‌ترین اطلاعات بازار سرمایه است؛ زیرا به تأمین‌کنندگان سرمایه اجازه می‌دهد بازده بالقوه فرصت‌های سرمایه‌گذاری را ارزیابی نمایند و بر نحوه بهره‌گیری از منابع خود نظارت داشته باشند. به همین دلیل است که بیشتر بازیگران بازار سرمایه، پژوهشگران و سیاست‌گذاران توجه دقیقی به اطلاعات حسابداری از جمله اعلام سود دارند. مولفه‌های سیستم اطلاعات حسابداری مدیریت مبتنی بر پشتیبانی تصمیم‌گیری و هوش تجاری عبارتند از:

✓ استفاده از فرآیند استدلال دانش پیش رو پس رو و بهینه‌سازی با فرآیند تصمیم‌گیری مبتنی بر کسب بازده مطلوب،

✓ استفاده از تصمیم‌گیری گروهی و خلاصه‌سازی با فرآیند تصمیم‌گیری ریسک‌پذیر،

✓ استفاده از عامل هوشمند، گزارش‌های گرافیکی، تصمیم‌گیری گروهی و خلاصه‌سازی با فرآیند تصمیم‌گیری بر اساس شرایط محیطی.

اگر سیستم اطلاعات حسابداری یک سازمان و نتایج آن قابلیت مقایسه بالایی داشته باشد، منجر به کاهش انگیزه مدیران برای رفتار فرصت طلبانه مدیریت سود می‌شود و در نتیجه، بهره‌گیری‌کنندگان بیرونی می‌توانند عملکرد اقتصادی واقعی سازمان را با دقت بیشتری بررسی نمایند (کوهکن، ۱۳۹۸). زمانی که سیستم اطلاعات حسابداری سازمان، ارقام قابل مقایسه‌تری ارائه می‌دهد، مدیریت سود حسابداری سازمان کاهش می‌یابد و بنابراین مدیران جهت مدیریت سود به دست‌کاری فعالیت‌های واقعی می‌پردازند که این عمل منجر به افزایش مدیریت سود واقعی می‌شود. اطلاعات حسابداری مدیریت یا اطلاعات حسابداری مدیریتی بر بهره‌گیری از اطلاعات حسابداری برای مدیران در سازمان‌ها، جهت مهیا نمودن آن‌ها جهت تصمیم‌سازی سازمان آگاهانه تأکید دارد که به آن‌ها اجازه می‌دهد تا کنترل و مدیریت شان را بهتر تجهیز نمایند. یک حسابدار مدیریت دانش و مهارت حرفه‌ای خود را در تهیه و ارائه اطلاعات مالی و سایر تصمیم‌ها به روشی بکار می‌گیرد که برای مدیریت در تدوین سیاست‌ها و در برنامه‌ریزی و کنترل عملیات مورد تعهدش یاری رسان باشد (دارابان، ۲۰۱۸). بنابراین به اطلاعات حسابداری مدیریت در بین حسابداران به‌عنوان ارزش آفرینان نگاه می‌شود. کارایی و اثربخشی سامانه‌های کنترل و برنامه‌ریزی مدیریت به کارگرفته شده در کشورهای درحال توسعه، موضوعی بااهمیت می‌باشد. زیرا با پیشرفت علوم و فن‌آوری در سازمان‌های فعال در این کشورها تکنیک‌ها و ابزارهای مدرن هم برای تصمیم‌گیری و مدیریت به این سازمان‌ها وارد می‌شوند و یکی از مجموعه ابزارهای مدیریت تکنیک‌های اطلاعات حسابداری مدیریت است. اما نباید بی توجه به اثر احتمالی تفاوت‌های فرهنگی به اجرای موفقیت آمیز این سامانه‌ها، امید داشت (گلیاگینا و والوکاس، ۲۰۲۰). اطلاعات حسابداری مدیریت راهبردی می‌تواند به‌عنوان فرآیند شناسایی، گردآوری، انتخاب و تجزیه و تحلیل داده‌های حسابداری برای کمک به تیم مدیریت برای تصمیم‌گیری‌های راهبردی و ارزش‌یابی اثربخشی سازمانی تعریف شود.

ویسناد و همکاران در سال ۱۳۹۹، به بررسی تاثیر حسابداری تعهدی بر ارتقای ویژگی‌های کیفی اطلاعات صورت‌های مالی دستگاه‌های اجرایی از دیدگاه حسابرسان دیوان محاسبات پرداختند. ای پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از نوع توصیفی-همبستگی و از شاخه تحقیقات میدانی و از نظر زمانی، مقطعی می‌باشد. جامعه آماری، این پژوهش را کلیه حسابرسان سازمان‌ها و نهادهای دولتی تشکیل می‌دهند که تعداد آن‌ها ۲۳۴ نفر بوده و برای نمونه‌گیری در این تحقیق، از روش نمونه‌گیری تمام شماری بهره‌گیری شده است. همچنین در تجزیه و تحلیل مدل رگرسیون پژوهش مشخص شد که متغیر مربوط بودن با میزان بتای ۰/۴۴۸، بیش‌ترین سهم را در ویژگی‌های کیفی اطلاعات صورت‌های مالی داشته و

بعد از آن به ترتیب متغیر قابل اتکا بودن با بتای ۰/۳۳۹، متغیر به موقع بودن با بتای ۰/۲۲۵، و متغیر قابل مقایسه بودن با بتای ۰/۱۳۹، قرار گرفته اند.

مرادی در سال ۱۳۹۹، ساختار سیستم‌های اطلاعات حسابداری بهای تمام شده و رابطه آن با ویژگی‌های کیفیت اطلاعات حسابداری را مورد بررسی قرار داد. نتایج تحقیق حاکی از آن است که سیستم اطلاعاتی حسابداری مولفه و عنصری از سازمان است که بوسیله پردازش رویدادهای مالی، اطلاعات مالی و اطلاعات حسابداری بهای تمام شده، مبنای تصمیم‌گیری را در اختیار بهره‌گیری کنندگان قرار می‌دهد. در حقیقت سیستم طراحی شده در حسابداری بهای تمام شده برای پردازش اطلاعات یا سیستم اطلاعاتی حسابداری، باید اطلاعاتی را ارائه دهد که برای تصمیم‌گیری مورد نظر مربوط باشد، قابل اتکا باشد، به موقع باشد و با دقت ارائه شده و مختصر و مفید باشد.

علی نژاد و همکاران در سال ۱۳۹۸، برای یافتن گلوگاه‌های موجود در روند ارتقاء حسابداری سنتی به سیستم حسابداری دیجیتال مبتنی بر روش شناخت تاریخی و رویکردهای جدید علمی مطرح شده پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از این است که نگرش انسان‌ها در مقابل ماشین نوعی کوتاه بینی بوده و تیم‌های آینده، تیم‌هایی هستند که در آن‌ها انسان‌ها با ماشین‌ها همکاری نموده و همدیگر را تقویت می‌کنند و بهره‌گیری از فناوری‌های جدید باعث افزایش بهره‌وری می‌شود. همچنین نگاهی به پژوهش‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که فقدان دانش فناوری اطلاعات در حرفه‌ای‌های این حوزه چشمگیر بوده و آینده شغلی حسابداران و حساب‌رسان با توجه به عنوان شغلی آتی طرح شده در این پژوهش، درگرو ارتقاء دانش روز آن‌ها بوده و موفق‌ی آن‌ها با ارتقاء مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های فنی میسر خواهد شد.

پورسیف و همکاران در سال ۱۳۹۶، جذابیت‌های جاری مربوط به انقلاب دیجیتال را با مفاهیم فرهنگی ادغام می‌کنند که با تکامل حسابداری مدیریتی به‌عنوان یک عملکرد درگیر در تولید دانش برای تصمیم‌گیری، همبستگی دارد. در تشریح شباهت‌ها و تفاوت‌های تولید اطلاعات حسابداری مدیریتی از فرهنگ‌های صوتی به فرهنگ‌های دیجیتال، استدلال می‌شود که در حالی که تأثیرات انقلاب دیجیتال بر روی حسابداری مدیریتی و تصمیم‌گیری هنوز واضح نیست، این تأثیرات مطمئناً و یا احتمالاً منجر به تحقق رویای اطلاعات کامل و تصمیم‌گیری منطقی نخواهد شد، اما یکی از آن‌ها می‌تواند منجر به اعتماد کردن به رشد سازمان‌ها و جوامع مبتنی بر داده می‌شود.

مقدم و همکاران در سال ۱۳۹۷، با بررسی ۵۴ شرکت دلایل حکمت سازمان‌ها از سوی سیستم‌های اطلاعات سنتی (IS) به سمت سیستم‌های ERP تغییرات همراه آن بویژه در زمینه فرآیندهای حسابداری مورد بررسی قرار گرفته است. هدف این مطالعه نه تنها بررسی مزایای استفاده از سیستم‌های ERP در مقایسه با سیستم‌های اطلاعات سنتی (IS) است بلکه بهترین روش استقرار برنامه‌های ERP در آینده را نیز شناسایی می‌کند. شواهد تجربی حاکی از تغییراتی است که فرآیندهای حسابداری جهت استقرار ERP با آن مواجه هستند.

کنادسن^۱ در سال ۲۰۲۰ به بررسی ارتباط بین مرزهای گریزان حسابداری، روابط قدرت در حسابداری^۲ و تولید دانش حسابداری براساس بررسی منظم ادبیات دیجیتالی شدن در حسابداری اقدام گردید. در حقیقت وی بیان نمود که موج سوم پیشرفت‌های فناوری، که اغلب به‌عنوان دیجیتالی شدن نامیده می‌شود، سازمان‌های سراسر جهان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این مقاله با مروری بر سه تفاوت اصلی در چگونگی تأثیرگذاری فناوری اطلاعات و دیجیتال در حسابداری، به پایان می‌رسد: مرزهای گریزان حسابداری، روابط قدرت در حسابداری و مدیریت و تولید دانش برای تصمیم‌گیری.

اهرنز^۳ و همکاران در سال ۲۰۲۰ به بررسی نقش حاکمیت دولتی بر برنامه‌های حسابداری مدیریت و سیستم‌های اطلاعات حسابداری اقدام گردید. در حقیقت آن‌ها بیان نمودند که امروزه تحولات شگرفی در زمینه فناوری اطلاعات

¹ Knudsen

² Power Relations in Accounting

³ Ahrens

جهت توسعه برنامه‌های حسابداری مدیریت رخ داده و پیشرفت‌های آن فراگیر شده است به‌طوری‌که روندهای دگرگونی را در زمینه‌های حسابداری مدیریت ایجاد کرده است. در حقیقت آن‌ها نتیجه‌گیری نمودند که مهمترین ویژگی‌های سیستم‌های اطلاعات حسابداری، سرعت زیاد در پردازش اطلاعات حسابداری، دقت فوق العاده زیاد، سرعت بالای دسترسی به اطلاعات، به روز بودن، امکان مبادله الکترونیکی اطلاعات، و کیفیت بالای اطلاعات حسابداری، می‌باشد. جانستون^۱ در سال ۲۰۲۰ به تجزیه و تحلیل سیستماتیک نقش اطلاعات حسابداری مدیریت و موضع کنترل داخلی سازمان در سیستم‌های مدیریت زیست‌محیطی^۲ برای سازمان‌های کوچک و متوسط (SME) اقدام گردید. در حقیقت، آن‌ها بیان نمودند که نیاز انسان‌ها به هوا، آب، غذا، مسکن، پوشاک، گرما، مواد، نفت، گاز، مواد معدنی، فلزات، مواد شیمیایی و ... در طی قرن‌ها باعث افزایش انواع مشکلات زیست‌محیطی شده است. لازم و ضروری است جوامع به‌منظور دخل و تصرف در طبیعت در راستای جلوگیری و یا حذف آسیب‌های وارده بر زیست‌محیط بر اثر فعالیت‌های انسانی، از طریق پیش‌بینی پیامدهای مثبت و منفی آثار توسعه، واکنش نشان دهند. هلدن و ریچارد^۳ در سال ۲۰۱۹ به بررسی و ارزیابی احساس کاربران از اطلاعات حسابداری بخش دولتی اقدام گردید. در حقیقت، آن‌ها بیان نمودند که کاربران سیستم اطلاعات حسابداری در بخش دولتی، به دنبال مجموعه‌ای از اجزا به هم پیوسته در داخل یک موسسه که آثار مالی رویدادهای آن موسسه را به گزارش‌ها و صورت‌های مالی، هستند. در حقیقت گسترش حجم عملیات و پیچیده تر شدن امور را در برون سپاری حسابداری پیش رو داریم. با توجه به این عوامل دیگر نیازی به توجیه بهره‌گیری از فناوری اطلاعات در سیستم‌های اطلاعات حسابداری، نخواهیم داشت. ژای و وانگ^۴ در سال ۲۰۱۶ به شناسایی و بررسی ارتباط بین کیفیت اطلاعات حسابداری، کارایی حاکمیت دولت و انتخاب سرمایه‌گذاری اقدام گردید. در حقیقت، آن‌ها بیان نمودند که سیستم اطلاعات حسابداری مانند هر سیستم دیگری از اجزا به هم پیوسته تشکیل شده، جهت نیل به یک یا چند هدف به فعالیت خود ادامه می‌دهد، مبدل است.

روشن‌شناسی پژوهش

از آنجایی که ماهیت تعاملی پژوهش بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری مستلزم گفت‌وگو بین پژوهشگر و خبرگان حوزه مورد مطالعه است، لذا سوء برداشت‌های پژوهشگر، به آگاهی تبدیل می‌شوند. روش انجام این پژوهش از نظر هدف، توصیفی-مدل‌سازی است، کمک رساندن به فرآیند تصمیم‌گیری باشد. زیرا از طرفی اقدام به توصیف دقیق مفاهیم مرتبط با تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری می‌شود و از طرف دیگر ارتباط بین این مفاهیم، توسط خبرگان حوزه تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری، ارزیابی و تعیین می‌شوند. واژه خبره به معنی داشتن اطلاعات در یک حوزه، توانایی فهم مسئله در آن حوزه و اطلاعات مهارت برای حل چنین مسائلی بهره‌گیری می‌شود (آذر و مؤمنی، ۱۳۸۸). یکی از مهم‌ترین دلایل بهره‌گیری زیاد پژوهشگران از تحلیل آماری (SPSS)، قابلیت آزمون تئوری‌ها در قالب همبستگی میان متغیرهاست. دلیل دیگر لحاظ نمودن خطای اندازه‌گیری توسط این روش است که به محقق اجازه می‌دهد تا تجزیه و تحلیل اطلاعاتی خود را با احتساب خطای اندازه‌گیری گزارش دهد (مؤمنی و قیومی، ۱۳۹۵). در واقع، جامعه مورد مطالعه این پژوهش را می‌توان به دو گروه کلی شامل: گروه اول دربرگیرنده اساتید صاحب نظر (خبرگان آکادمیک)، گروه دوم دربرگیرنده متخصصان حسابداری و IT و مدیران مالی شاغل در سازمان بیمه مرکزی (خبرگان صنعت)، دسته‌بندی نمود.

¹ Johnstone

² Environmental Management Systems

³ Helden & Reichard

⁴ Zhai & Wang

در واقع روش نمونه‌گیری در این پژوهش ترکیبی از دو روش نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند (قضاوتی) و نمونه‌گیری گلوله برفی است. با توجه به ماهیت روش نمونه‌گیری، در نهایت حجم نمونه این پژوهش برابر است خبرگان در دسترس و متمایل به همکاری تعیین خواهند شد.

تحلیل داده‌ها

جدول زیر به صورت خلاصه، به توصیف جمعیت شناختی نمونه پژوهش بر اساس جنسیت، مدرک تحصیلی و سابقه کاری مرتبط، می‌پردازد:

جدول (۳): خلاصه‌ای از توصیف جمعیت شناختی نمونه پژوهش

نوع مشخصات	مشخصات	تعداد	فراوانی نسبی (درصد)
جنسیت	آقا	۷۵	٪۷۸
	خانم	۲۱	٪۲۲
مدرک تحصیلی	کارشناسی	۳۶	٪۳۸
	کارشناسی ارشد	۵۱	٪۵۳
	دکتری	۹	٪۹
سابقه کاری مرتبط	۳ تا ۵ سال	۱۸	٪۱۹
	۶ تا ۱۰ سال	۶۶	٪۶۹
	بیشتر از ۱۰ سال	۱۲	٪۱۲
نوع تجربه	خبره صنعت (سازمان‌های دولتی کشور)	۶۸	٪۷۱
	خبره آکادمیک (دانشگاهی)	۲۸	٪۲۹

به‌منظور بررسی اینکه ابزار اندازه‌گیری این پژوهش تا چه حد خصیصه موردنظر را می‌سنجد از اسناد علمی و استانداردهای پژوهشی بر اساس مستندات علمی سازمان‌های دولتی کشور و نیز نظرات اساتید راهنما و مشاور و برخی از خبرگان بهره‌برداری شده است و ابزار تعیین متغیرهای مدل تصمیم‌گیری اولیه بعد از اعمال نظرات ایشان به شکل نهایی خود رسید.

در این‌جا برای توصیف آماری داده‌های پژوهش از میانگین، انحراف معیار، و همبستگی بهره‌برداری شد. جدول مربوط به اطلاعات توصیفی متغیرها و شاخص‌های پژوهش، بر اساس تعداد داده‌ها، حداقل، حداکثر، میانگین، و انحراف معیار، نشان می‌دهد که داده‌های این پژوهش از نظر تقارن و تجمع در وضعیت مطلوبی برخوردارند:

جدول (۴): اطلاعات توصیفی مربوط به اهمیت ایده‌آل متغیرهای پژوهش

شاخص‌ها و متغیرهای پژوهش	تعداد داده‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1)	۹۶	۵	۷	۵,۴۷	۰,۶۳۲
دارایی انسانی در فرآیند حسابداری	۹۲	۴	۷	۵,۶۵	۰,۷۹۱
تکرار فرآیند حسابداری	۹۶	۵	۷	۵,۶۳	۰,۷۵۷
عدم قطعیت فرآیند حسابداری	۹۶	۳	۷	۵,۶۸	۱,۰۰۰
حجم اطلاعات در فرآیند حسابداری	۹۶	۵	۷	۵,۸۰	۰,۸۰۳

تماس با مشتری در فرآیند حسابداری	۹۶	۵	۷	۵,۹۱	۰,۸۱۴
مراحل فرآیند حسابداری (X2)	۹۶	۵	۷	۵,۷۹	۰,۸۴۵
ثبت فعالیت‌های مالی	۹۶	۳	۷	۵,۵۱	۰,۸۳۳
طبقه‌بندی اقلام ثبت شده	۹۶	۳	۷	۵,۶۷	۱,۰۱۲
تلخیص اقلام مالی	۹۲	۴	۷	۵,۹۳	۰,۸۹۹
ارائه گزارشات مالی	۹۶	۵	۷	۵,۹۲	۰,۸۶۷
تفسیر نتایج حاصله از بررسی اقلام خلاصه شده	۹۶	۳	۷	۵,۷۷	۱,۰۴۱
اجزای AIS (X3)	۹۶	۵	۷	۵,۷۳	۰,۸۲۷
عنصر ورودی در AIS	۹۶	۵	۷	۵,۹۱	۰,۸۱۴
عنصر پردازش در AIS	۹۲	۵	۷	۵,۹۵	۰,۸۳۰
عنصر رابط کاربری در AIS	۹۶	۳	۷	۵,۵۱	۰,۹۲۹
عنصر خروجی در AIS	۹۶	۴	۷	۵,۶۲	۰,۷۸۵
عنصر بازخورد در AIS	۹۶	۳	۷	۵,۶۶	۰,۹۹۳
حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4)	۹۶	۵	۷	۵,۵۶	۰,۶۷۸
برنامه‌ریزی اطلاعات حسابداری	۹۶	۵	۷	۵,۶۷	۰,۸۰۴
سازماندهی اطلاعات حسابداری	۹۶	۳	۷	۵,۸۳	۱,۰۵۳
هدایت اطلاعات حسابداری	۹۶	۳	۷	۵,۶۸	۱,۰۰۰
کنترل اطلاعات حسابداری	۹۶	۵	۷	۵,۷۶	۰,۸۱۸
ارزیابی عملکرد مدیریت	۹۶	۳	۷	۵,۵۹	۰,۹۶۹
مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5)	۹۶	۵	۷	۵,۷۳	۰,۸۴۰
کاهش هزینه‌های سازمان‌های دولتی	۹۶	۳	۷	۵,۵۲	۰,۸۹۴
افزایش بهره‌وری عملیاتی سازمان‌های دولتی	۹۶	۳	۷	۵,۵۱	۰,۹۲۹
برقراری روابط بهتر بین سازمان‌های دولتی	۹۶	۵	۷	۵,۶۴	۰,۷۶۹
بهبود انعطاف‌پذیری و مقیاس‌پذیری سازمان‌های دولتی	۹۶	۵	۷	۵,۹۱	۰,۸۱۴
ارائه خدمات سریع‌تر سازمان‌های دولتی	۹۶	۵	۷	۵,۹۱	۰,۸۳۴

جدول (۵): اطلاعات توصیفی مربوط به وضعیت عملکردی متغیرهای پژوهش

شاخص‌ها و متغیرهای پژوهش	نماد داده‌ها	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1)	۹۲	۱	۶	۴,۹۰	۱,۵۴۸
دارایی انسانی در فرآیند حسابداری	۹۶	۱	۶	۴,۲۱	۱,۴۰۶
تکرار فرآیند حسابداری	۹۶	۱	۶	۴,۶۶	۱,۴۹۳
عدم قطعیت فرآیند حسابداری	۹۲	۱	۶	۴,۵۹	۱,۵۳۵
حجم اطلاعات در فرآیند حسابداری	۹۶	۲	۶	۴,۷۶	۱,۲۶۳
تماس با مشتری در فرآیند حسابداری	۹۶	۱	۶	۴,۲۵	۱,۳۵۳

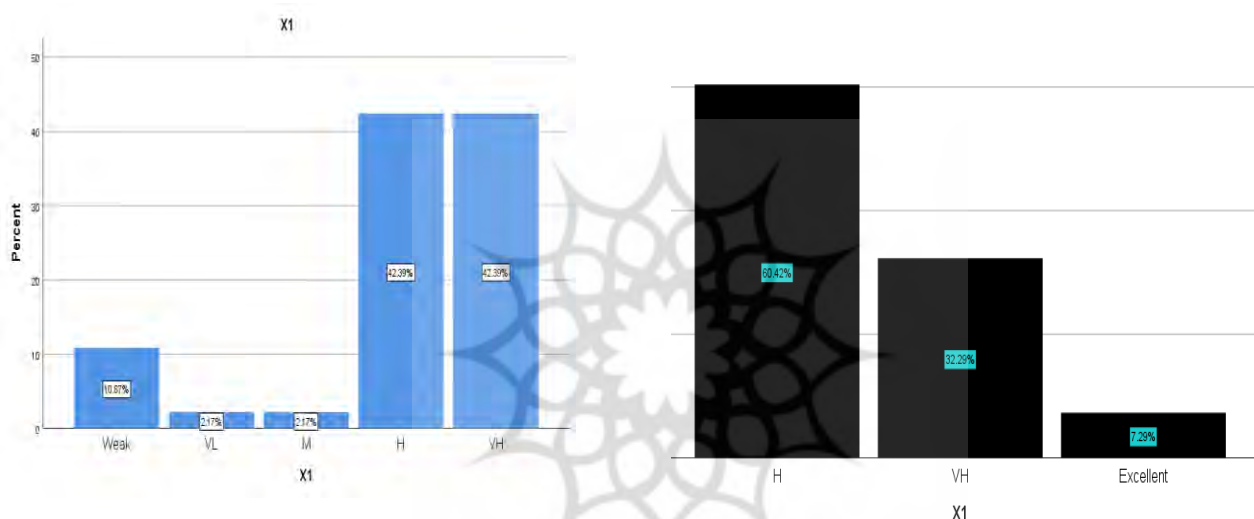

مراحل فرآیند حسابداری (X2)	۹۶	۱	۶	۵,۰۵	۱,۱۰۹
ثبت فعالیت‌های مالی	۹۴	۱	۶	۴,۶۱	۱,۴۸۳
طبقه‌بندی اقلام ثبت شده	۹۲	۳	۶	۴,۷۹	۱,۱۷۲
تلخیص اقلام مالی	۹۶	۱	۶	۴,۴۸	۱,۶۷۹
ارائه گزارشات مالی	۹۴	۱	۶	۴,۶۷	۱,۲۱۳
تفسیر نتایج حاصله از بررسی اقلام خلاصه شده	۹۶	۱	۶	۴,۹۱	۱,۲۷۴
اجزای AIS (X3)	۹۰	۴	۶	۵,۳۱	۰,۵۹۳
عنصر ورودی در AIS	۹۶	۳	۶	۵,۰۱	۰,۸۱۴
عنصر پردازش در AIS	۹۴	۱	۶	۴,۷۶	۱,۳۰۹
عنصر رابط کاربری در AIS	۹۲	۱	۶	۴,۹۰	۱,۰۰۶
عنصر خروجی در AIS	۹۲	۳	۶	۴,۵۲	۱,۰۸۴
عنصر بازخورد در AIS	۹۶	۲	۶	۴,۹۵	۱,۱۷۳
حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4)	۹۲	۳	۶	۴,۹۵	۱,۱۲۳
برنامه‌ریزی اطلاعات حسابداری	۹۲	۱	۶	۴,۳۹	۱,۴۹۷
سازماندهی اطلاعات حسابداری	۹۶	۱	۶	۴,۴۲	۱,۴۱۲
هدایت اطلاعات حسابداری	۹۶	۱	۶	۴,۵۸	۱,۵۷۴
کنترل اطلاعات حسابداری	۹۲	۱	۶	۴,۳۰	۱,۶۱۲
ارزیابی عملکرد مدیریت	۹۶	۲	۶	۴,۸۲	۱,۰۹۵
مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5)	۹۶	۱	۶	۴,۶۳	۱,۴۸۱
کاهش هزینه‌های سازمان‌های دولتی	۹۶	۱	۶	۴,۷۶	۱,۱۸۵
افزایش بهره‌وری عملیاتی سازمان‌های دولتی	۹۴	۱	۶	۴,۶۱	۱,۵۵۳
برقراری روابط بهتر بین سازمان‌های دولتی	۹۲	۱	۶	۴,۴۶	۱,۲۵۳
بهبود انعطاف‌پذیری و مقیاس‌پذیری سازمان‌های دولتی	۹۶	۱	۶	۴,۷۶	۱,۳۸۲
ارائه خدمات سریع‌تر سازمان‌های دولتی	۹۴	۱	۶	۴,۸۸	۰,۹۸۲

همان‌طور که مشاهده می‌شود بر اساس نظرات و تجربه حرفه‌ای متخصصان حسابداری و IT و مدیران مالی شاغل در سازمان بیمه مرکزی، و نیز نظرات اساتید دانشگاهی، مهم‌ترین معیارهای مربوط به متغیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1) عبارتند از: حجم اطلاعات در فرآیند حسابداری با میانگینی برابر با ۵,۸۰ و تماس با مشتری در فرآیند حسابداری با میانگینی برابر با ۵,۹۱؛ مهم‌ترین معیارهای مربوط به متغیر مراحل فرآیند حسابداری (X2) عبارتند از: تلخیص اقلام مالی با میانگینی برابر با ۵,۹۳ و ارائه گزارشات مالی با میانگینی برابر با ۵,۹۲؛ مهم‌ترین معیارهای مربوط به متغیر "اجزای AIS (X3) عبارتند از: عنصر ورودی در AIS با میانگینی برابر با ۵,۹۱ و عنصر پردازش در AIS با میانگینی برابر با ۵,۹۵؛ مهم‌ترین معیارهای مربوط به متغیر حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4) عبارتند از: سازماندهی اطلاعات حسابداری با میانگینی برابر با ۵,۸۳ و کنترل اطلاعات حسابداری با میانگینی برابر با ۵,۷۶؛ مهم‌ترین معیارهای مربوط به متغیر مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5) عبارتند از: بهبود انعطاف‌پذیری و مقیاس‌پذیری سازمان‌های دولتی با میانگینی برابر با ۵,۹۱ و ارائه خدمات سریع‌تر سازمان‌های دولتی با میانگینی برابر با ۵,۹۱ از جهتی دیگر، رتبه‌بندی

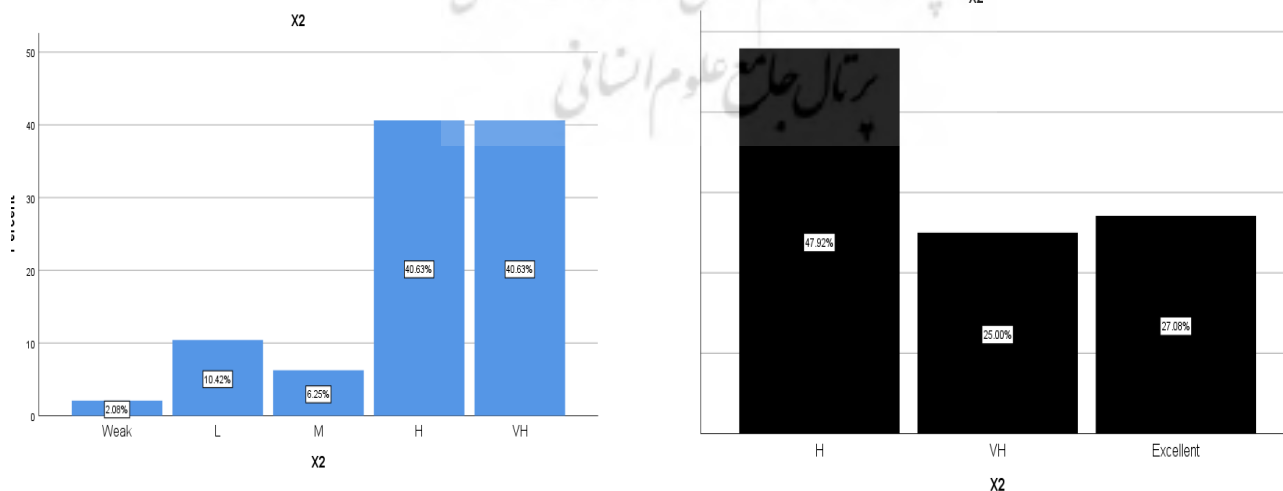
متغیرهای پژوهش بر اساس میانگین موزون اهمیت ایده آل شاخص‌های آن‌ها به ترتیب عبارتند از: مراحل فرآیند حسابداری با میانگین موزون اهمیتی برابر با ۵,۷۶۵، و اجزای AIS با میانگین موزون اهمیتی برابر با ۵,۷۳۰، مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری با میانگین موزون اهمیتی برابر با ۵,۷۰۳، ویژگی‌های فرآیند حسابداری با میانگین موزون اهمیتی برابر با ۵,۶۹۰، حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی با میانگین موزون اهمیتی برابر با ۵,۶۸۲، محاسبه شدند؛ درحالی که متغیرهای پژوهش بر اساس میانگین موزون وضعیت عملکردی شاخص‌های آن‌ها عبارتند از: اجزای AIS با میانگین موزون وضعیتی برابر با ۴,۹۰۳؛ مراحل فرآیند حسابداری با میانگین موزون وضعیتی برابر با ۴,۷۵۲؛ مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری با میانگین موزون وضعیتی برابر با ۴,۶۸۳؛ حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی با میانگین موزون وضعیتی برابر با ۴,۵۷۷؛ و ویژگی‌های فرآیند حسابداری با میانگین موزون وضعیتی برابر با ۴,۵۶۲ تعیین گردیدند. سایر تحلیل‌های مربوط به آمارهای توصیفی داده‌های پژوهش، را می‌توان در نمودارهای ذیل بررسی نمود:

X1

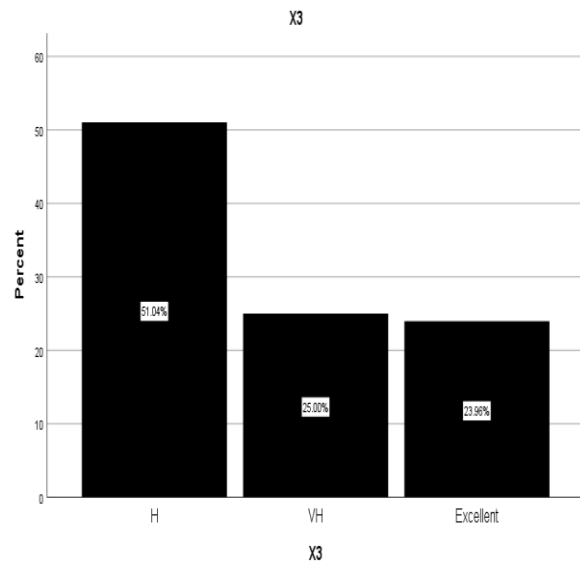
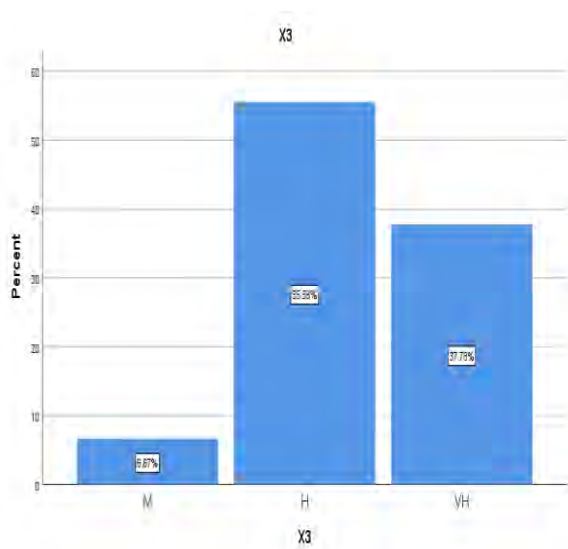

نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به اهمیت متغیر "ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1)"
نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به وضعیت متغیر "ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1)"

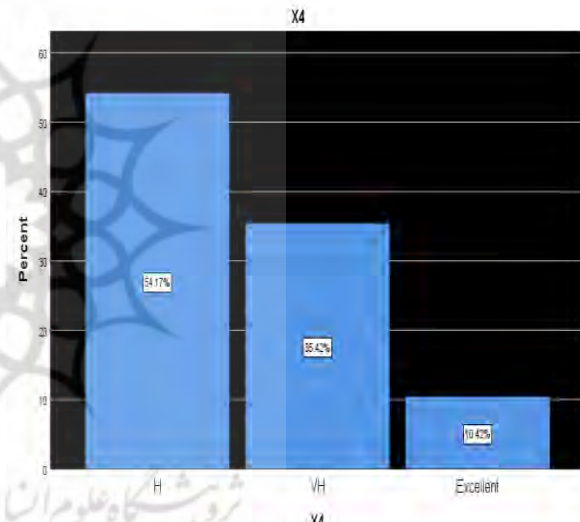
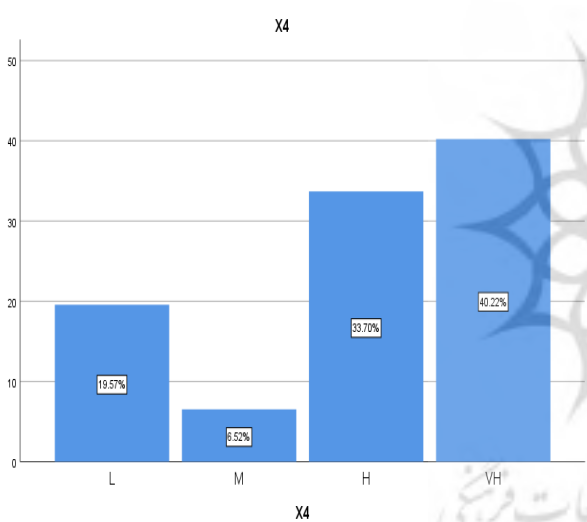
X2

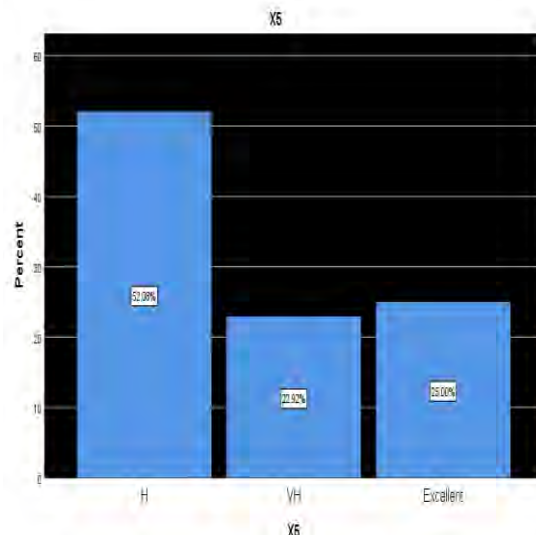
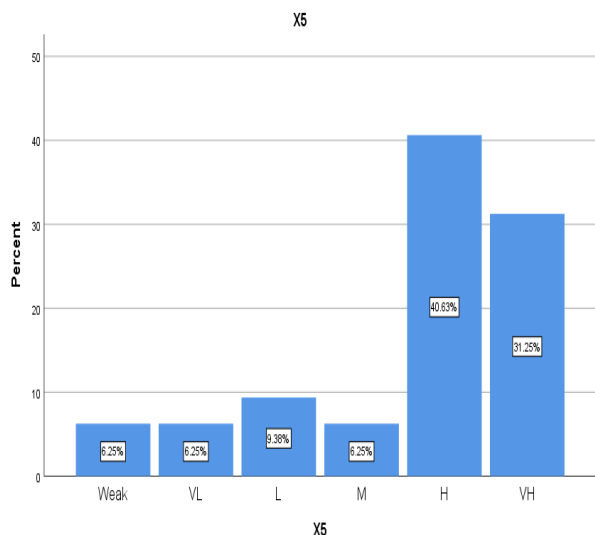
نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به اهمیت متغیر "مراحل فرآیند حسابداری (X2)"
نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به وضعیت متغیر "مراحل فرآیند حسابداری (X2)"

نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به اهمیت متغیر "اجزای AIS" (X3)
نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به وضعیت متغیر "اجزای AIS" (X3)

نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به اهمیت متغیر "حسابداری" (X4)
نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به وضعیت متغیر "حسابداری" (X4)

نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به اهمیت متغیر "مزیای نمودار میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به وضعیت متغیر "مزیای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5)"

براساس نمودارهای میله‌ای اطلاعات توصیفی مربوط به متغیرهای بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری در سازمان‌های دولتی، می‌توان بیان نمود که میانگین موزون وضعیت عملکردی متغیرهای پژوهش نسبت به اهمیت آن‌ها، کمتر محاسبه شده است، بنابراین متخصصان حسابداری و IT و مدیران مالی شاغل در سازمان بیمه مرکزی نیاز است که به وضعیت عملکردی متغیر "ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1)؛ دربرگیرنده معیارهایی از قبیل: دارایی انسانی در فرآیند حسابداری، تکرار فرآیند حسابداری، عدم قطعیت فرآیند حسابداری، توسعه آموزش‌های خود در سطح انبوهی با بهره‌برداری از اینترنت، تماس با مشتری در فرآیند حسابداری؛ و متغیر "مراحل فرآیند حسابداری (X2)؛ دربرگیرنده معیارهایی از قبیل: ثبت فعالیت‌های مالی، طبقه‌بندی اقلام ثبت شده، تلخیص اقلام مالی، ارائه گزارشات مالی، تفسیر نتایج حاصله از بررسی اقلام خلاصه شده؛ و متغیر اجزای AIS (X3)؛ دربرگیرنده معیارهایی از قبیل: عنصر ورودی در AIS، عنصر پردازش در AIS، عنصر رابط کاربری در AIS، عنصر خروجی در AIS، عنصر بازخورد در AIS؛ و متغیر حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4)؛ دربرگیرنده معیارهایی از قبیل: برنامه‌ریزی اطلاعات حسابداری، سازماندهی اطلاعات حسابداری، هدایت اطلاعات حسابداری، کنترل اطلاعات حسابداری، ارزیابی عملکرد مدیریت؛ و متغیر مزیای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5)؛ دربرگیرنده معیارهایی از قبیل: کاهش هزینه‌های سازمان‌های دولتی، افزایش بهره‌وری عملیاتی سازمان‌های دولتی، برقراری روابط بهتر بین سازمان‌های دولتی، بهبود انعطاف‌پذیری و مقیاس‌پذیری سازمان‌های دولتی، ارائه خدمات سریع‌تر سازمان‌های دولتی، توجه ویژه‌ای در تصمیمات خود داشته باشند.

در واقع علت اصلی تحلیل پایایی ابزار گردآوری داده‌های این پژوهش این است که ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد و اینکه همبستگی میان یک مجموعه از پاسخ‌ها و مجموعه دیگری از پاسخ‌ها در یک آزمون معادل که به صورت مستقل بر یک گروه آزمودنی به دست آمده است، چقدر است. جدول مربوط به آمارهای پایایی متغیرهای پژوهش با توجه به تعداد آیت‌های ابزار اندازه‌گیری، بیانگر قابلیت اعتماد بالا نسبت به ابزار اندازه‌گیری این پژوهش است:

جدول (۷): اطلاعات مربوط به آمارهای پایایی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	آلفای کرونباخ	تعداد آیتمها
ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1)	۰,۹۱۶	۶
مراحل فرآیند حسابداری (X2)	۰,۹۰۹	۶
اجزای AIS (X3)	۰,۹۲۴	۶
حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4)	۰,۸۶۳	۶
مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5)	۰,۹۲۶	۶
پایایی کلی متغیرهای پژوهش	۰,۹۸۳	۳۰

در اینجا میانگین آلفای کرونباخ برای متغیرهای پژوهش، بیشتر از ۰,۹ شده است، که نشان می‌دهد، پایایی ابزار بررسی عوامل مؤثر بر بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری در سازمان‌های دولتی، در وضعیت عالی قرار دارد. در ادامه، به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌های پژوهش از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. جدول ذیل اطلاعات مربوط به آزمون کولموگروف-اسمیرنوف را برای شاخص‌های متغیرهای پژوهش، نشان می‌دهد:

جدول (۸): آزمون کولموگروف-اسمیرنوف (K-S Test)

آزمون آماری	داده‌های مربوط به متغیرهای مدل پژوهش				
	تعداد پاسخ	۹۶	۹۶	۹۶	۹۶
K-S	۳,۵۵۱	۳,۰۷۶	۳,۱۶۴	۳,۴۰۸	۳,۱۶۴
Sig.	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای داده‌های پژوهش، معناداری است یعنی مقدار Sig. یا P-Value کمتر از ۵ صدم (برابر با صفر) شده است، بنابراین داده‌ها، از توزیع نرمالی برخوردار هستند. در واقع، با توجه به پارامتریک بودن آزمون‌های آماری در پژوهش حاضر، به منظور بررسی تأثیرگذاری و تأثیرپذیری بین متغیر تابع (وابسته) و متغیرهای مستقل، از ضریب همبستگی پیرسون بر اساس متغیرهای پژوهش بهره‌برداری می‌شود:

جدول (۹): همبستگی بین متغیرهای پژوهش

همبستگی بین متغیرهای پژوهش		ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1)	مراحل فرآیند حسابداری (X2)	اجزای AIS (X3)	حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4)	مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5)
ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1)	همبستگی	۱	۰,۸۳۶	۰,۷۹۰	۰,۷۵۵	۰,۷۷۸
	Sig.		۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰
مراحل فرآیند حسابداری (X2)	همبستگی	۰,۸۳۶	۱	۰,۹۱۳	۰,۷۵۸	۰,۷۲۱
	Sig.	۰,۰۰۰		۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰
اجزای AIS (X3)	همبستگی	۰,۷۹۰	۰,۹۱۳	۱	۰,۸۳۸	۰,۶۲۱
	Sig.	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰		۰,۰۰۰	۰,۰۰۰
حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4)	همبستگی	۰,۷۵۵	۰,۷۵۸	۰,۸۳۸	۱	۰,۴۳۷
	Sig.	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰		۰,۰۰۰
مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5)	همبستگی	۰,۷۷۸	۰,۷۲۱	۰,۶۲۱	۰,۴۳۷	۱
	Sig.	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰	

همان طور که در جدول بالا یعنی همبستگی بین متغیرهای پژوهش مشاهده می‌شود، از آنجایی که علامت ضریب همبستگی، شیب خط رگرسیون است، بین متغیرهای ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1) و حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4) جهت بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری در سازمان‌های دولتی، رابطه مثبت و بسیار معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰,۷۵۵ محاسبه شده است. از طرفی دیگر، بین متغیرهای مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5) و اجزای AIS (X3) جهت بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری در سازمان‌های دولتی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰,۶۲۱ محاسبه شده است.

بحث و نتیجه گیری

یکی از مهمترین نتایج پژوهش بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری عبارت است از اینکه از آنجایی که علامت ضریب همبستگی، شیب خط رگرسیون است، بین متغیرهای ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1) و حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4) جهت بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری در سازمان‌های دولتی، رابطه مثبت و بسیار معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰,۷۵۵ محاسبه شده است. از طرفی، بین مراحل فرآیند حسابداری (X2) و اجزای AIS (X3) رابطه مثبت و کاملاً معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰,۹۱۳ محاسبه شده است. بین متغیرهای حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4) و مراحل فرآیند حسابداری (X2) رابطه مثبت و بسیار معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰,۷۵۸ محاسبه شده است. بین متغیرهای ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1) و مزایای سیستم‌های اطلاعات حسابداری (X5) رابطه مثبت و بسیار معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰,۷۷۸ محاسبه شده است. از طرفی، بین مراحل فرآیند حسابداری (X2) و ویژگی‌های فرآیند حسابداری (X1) رابطه مثبت و کاملاً معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰,۸۳۶ محاسبه شده است. بین متغیرهای حسابداری مدیریت سازمان‌های دولتی (X4) و اجزای AIS (X3) رابطه مثبت و کاملاً معناداری وجود دارد، زیرا ضریب همبستگی بین آن‌ها برابر با ۰,۸۳۸ محاسبه شده است. در واقع با توجه به همبستگی بالای بین متغیرها و شاخص‌های پژوهش، می‌توان تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری را به صورت جامعی در سازمان بیمه مرکزی، ارزش‌یابی نمود زیرا یکی از بزرگ‌ترین مشکلات پیش روی سازمان‌های دولتی، مشخص نبودن پست‌های سازمانی، وظایف و کارکردهای سیستم حسابداری دیجیتال است. این اهداف برگرفته از چشم انداز، مأموریت و راهبردهای سازمان است. طراحی ساختار سازمانی متناسب با سیستم حسابداری دیجیتال موجب اثربخشی فعالیت‌های سازمانی و در نتیجه، عرضه خدمات مطلوب و تامین منافع حسابداری سازمان است. تنوع، تکرار و کیفیت فعالیت‌ها و وظایف سیستم حسابداری دیجیتال برای سازمان‌های دولتی به گونه ای است که وصف عمومی بودن بر ویژگی غیر دولتی بودن این موسسه تفوق پیدا نموده و منجر به این شده که وسواس و توجه حاکمیت نسبت به انجام وظایف آن همسان با اهداف راهبردی باشد.

پیشنهادات برای پژوهش های آتی

بهره‌گیری از تکنیک‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه (MCDM) فازی، به منظور رتبه‌بندی شبکه‌ای ارتباط بین مدل بررسی تاثیر ویژگی‌های فرآیند حسابداری بر سیستم‌های اطلاعات حسابداری.

ساختن آنتولوژی فازی (Ontology) برای مدل سازی جامع حوزه بررسی تاثیر ویژگی های فرآیند حسابداری بر سیستم های اطلاعات حسابداری.
بهره گیری از سایر تکنیک های هوش مصنوعی (AI)، به ویژه شبکه عصبی مصنوعی و مهمترین و مرتبط ترین الگوریتم های موجود در حوزه هوش مصنوعی، به منظور افزایش غنای محتوایی سیستم مذکور و نیز بهبود فرآیند استنتاج فازی آن برای بررسی تاثیر ویژگی های فرآیند حسابداری بر سیستم های اطلاعات حسابداری.
بهره گیری از متدولوژی تحلیل پوششی داده ها (DEA)، به منظور مدل سازی کارایی و تاثیر ویژگی های فرآیند حسابداری بر سیستم های اطلاعات حسابداری.

منابع

- ✓ حزباوی، حسین، محمدنژاد، ژیلا، خانی، مهنوش، کیان فخر، مصطفی، (۱۳۹۸)، بررسی تطبیقی هوش مالی و کاربرد آن در فرآیندهای حسابداری و حسابرسی (دیدگاه حسابداری مدیریت بر سود سهام)، دومین همایش سراسری علم و فناوری هزاره سوم اقتصاد، مدیریت و حسابداری ایران، تهران، موسسه برگزار کننده همایش های توسعه محور دانش و فناوری سام ایرانیان.
- ✓ صدآرا، مهرداد، گلرنگ عربانی، دل آرا، رحمانی نسب، حانیه، غلامی، وحیده، (۱۳۹۷)، بررسی تاثیر دنیای دیجیتال در حسابداری مدیریت، شانزدهمین همایش ملی حسابداری ایران، اصفهان، دانشگاه اصفهان.
- ✓ علی نژاد ساروکلائی، مهدی، نوری، محمد، (۱۳۹۸)، سیستم حسابداری دیجیتالی یا حسابداری سنتی تعامل یا تقابل، فرصت یا تهدید، هفدهمین همایش ملی حسابداری ایران، قم، پردیس فارابی دانشگاه تهران.
- ✓ اخگر، محمدمامد، داودی، سمیره، (۱۳۹۸)، بررسی توانایی سیستم اطلاعات حسابداری سازمان در ارائه اطلاعات قابل مقایسه و مدیریت سود، فصلنامه دانش حسابداری، دوره ۱۰، شماره ۱، صص ۹۱-۱۱۳.
- ✓ افلاطونی، عباس، (۱۳۹۹)، نقش انضباطی بدهی ها، عدم تقارن اطلاعات حسابداری و ارزش سازمان: رویکرد گشتاورهای تعمیم یافته دومرحله ای، فصلنامه مدیریت دارایی و تامین مالی، شماره ۱، صص ۱۰۵-۱۲۲.
- ✓ راغب، مهدی، (۱۳۹۹)، بررسی سیستم اطلاعات حسابداری در نظام مالی شهرداری ها با توجه به ساختار سازمانی آن و لزوم اجرای حسابداری تعهدی (مورد مطالعه: شهرداری شهرستان خوی)، سومین همایش بین المللی ترفندهای مدرن مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری با رویکرد رشد کسب و کارها، تهران، سازمان همایش آروین البرز.
- ✓ مرادی، عزیزاله، (۱۳۹۹)، ساختار سیستم های اطلاعات حسابداری بهای تمام شده و ویژگی های کیفیت اطلاعات، دومین همایش بین المللی مدیریت امور مالی، تجارت، بانک، اقتصاد و حسابداری، مونیخ-آلمان، سازمان همایش آروین البرز.
- ✓ ویسناد، مجید، شریعتی، حبیب اله، ویسناد، حمید، (۱۳۹۹)، بررسی تاثیرات حسابداری تعهدی بر ارتقای ویژگی های کیفی اطلاعات صورت های مالی دستگاه های اجرایی از دیدگاه حسابرسان دیوان محاسبات، سومین همایش بین المللی ترفندهای مدرن مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری با رویکرد رشد کسب و کارها، تهران، سازمان همایش آروین البرز.
- ✓ سیرانی، حسین، (۱۳۹۸)، کتاب سیستم های اطلاعاتی حسابداری و حسابرسی، انتشارات مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران.

- ✓ خدای پور، احمد، محمدی، حسین، (۱۳۹۸)، جدال اطلاعات حسابداری مدیریت راهبردی و فرهنگ در بستر سازمان، سومین همایش ملی پژوهش‌های نوین حسابداری و مدیریت در هزاره سوم، کرج، دانشگاه جامع علمی کاربردی - سازمان همیاری شهرداری‌ها و مرکز توسعه خلاقیت و نوآوری علوم نوین.
- ✓ آذر، عادل، مؤمنی، منصور، (۱۳۸۸)، آمار و کاربرد آن در مدیریت، جلد اول و دوم: تحلیل آماری، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- ✓ مؤمنی، منصور، فعال قیومی، علی، (۱۳۹۵)، تحلیل‌های آماری با بهره‌گیری از SPSS.
- ✓ Asatiani, Aleksandre, et al. 2019. Impact of accounting process characteristics on accounting outsourcing - Comparison of users and non-users of cloud-based accounting information systems. *International Journal of Accounting Information Systems* Volume 34 September 2019 Article 100419.
- ✓ Ahrens, Thomas, et al. 2020. Governmentality and counter-conduct: A field study of accounting amidst concurrent and competing rationales and programmes. *Management Accounting Research* In press, corrected proof Available online 11 February 2020 Article 100686.
- ✓ Liu, Zhibin & Ming Liu. 2020. Quality Evaluation of Enterprise Environmental Accounting Information Disclosure Based on Projection Pursuit Model. *Journal of Cleaner Production* In press, journal pre-proof Available online 15 August 2020.
- ✓ Knudsen, Dan-Richard, 2020. Elusive boundaries, Power Relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting. *International Journal of Accounting Information Systems* Volume 36 March 2020 Article 100441.
- ✓ Notte, Alessandra La & Charles Rhodes. 2020. The theoretical frameworks behind integrated environmental, ecosystem, and economic accounting systems and their classifications. *Environmental Impact Assessment Review* Volume 80 January 2020 Article 106317.
- ✓ Golyagina, Alena & Danielius Valuckas. 2020. Boundary-work in management accounting: The case of hybrid professionalism. *The British Accounting Review* Volume 52, Issue 2 March 2020 Article 100841
- ✓ Jesus, M. A. Jorge de & J. S. B. Eirado. 2012. Relevance of accounting information to public sector accountability: A study of Brazilian federal public universities. *Tékhné* Volume 10, Issue 2 July–December 2012 Pages 87-98.
- ✓ Aharony, Joseph & Ran Barniv. 2004. Using financial accounting information in the governance of takeovers: An analysis by type of acquirer. *Journal of Accounting and Public Policy* Volume 23, Issue 5 September–October 2004 Pages 321-349.
- ✓ Johnstone, Leanne. 2020. A systematic analysis of environmental management systems in SMEs: Possible research directions from a management accounting and control stance. *Journal of Cleaner Production* Volume 244 20 January 2020 Article 118802.
- ✓ Pavlatos, Odysseas & Hara Kostakis. 2018. Management accounting innovations in a time of economic crisis. *The Journal of Economic Asymmetries* Volume 18 November 2018 Article e00106.
- ✓ Kostakis, Hara & Odysseas Pavlatos. 2015. Management accounting practices before and during economic crisis: Evidence from Greece. *Advances in Accounting* Volume 31, Issue 1 June 2015 Pages 150-164.
- ✓ Daraban, M.C. (2018). Business value created by management accounting. Munich Personal RePEc Archive. Available at.